

nium vivente prima uxore, vel mulier vivente primo marito, an debeant gravius puniri: & recolo me jam hoc vidisse in contingencia facti; & breviter teneo quod isto casu alterabitur poena, & contrahens gravius debet puniri: unde ultra praedictas poenas puniretur alia poena extraordinaria iudicis arbitrio: quia delictum reiteratum acrius debet puniri, argumento text. in leg. 3. in fin. Cod. de Episc. audien. text. in leg. Capitalium, §. Solent. ff. de Pœnis cum similibus, facit etiam bonus, text. in leg. Hos accusare, §. Omnibus in fin. ff. de Accus. ubi habetur quod quando poena imposita non potest per legem cadere, nec habere locum in aliqua persona, alterabitur poena iudicis arbitrio: & ad hoc summè notat & commendat ibi Bart. in ultimo notabili, & ceteri DD.

30 Item etiam circa praedictam legem quaero si istud secundum vel tertium matrimonium quod quis contraxit sit invalidum de jure, ratione consanguinitatis, vel ex alio impedimento, an habeat locum praedicta lex & ejus poena? Et breviter dico quod sic: quia ibi non consideratur validitas vel invaliditas matrimonii, sed dolus, culpa, vel delictum contrahentis: quod patet, quia quando quis contraxit secundum vel tertium matrimonium, tale matrimonium ipso jure nullum est, & tamen punitur: ergo idem est quando ex alia causa vel impedimento esset nullum: & in expresso ita probat text. notab. in leg. Eum qui duas, Cod. ad leg. Jul. de Adulter. cujus verba sunt: *Eum qui duas habuit simul uxores, sine dubitatione committatur infamia, in ea namque re non juris effectus quo cives nostri matrimonia contrahere plura prohibentur, sed animi destinatio cogitatur*, text. in cap. Nuper, ubi similia verba ponuntur, extra de bigamis, text. in leg. Qui contra & in Authent. incestas, Cod. de Incest. nupt. cum similib. ubi habetur quod ille qui scienter contrahit incestas nuptias cum consanguinea vel affine, licet matrimonium ipso jure non valet, punitur poenis, de quibus ibi. Nec obstat text. in leg. Si uxor. §. Divus, vers. Sed si ea, ff. ad leg. Jul. de adulter. ubi dicitur quod si matrimonium inter aliquos non valet, & uxor commisit adulterium, non potest accusari ut adultera: quia respondeo quod non potest accusari ab ipso marito jure mariti: cum verè non sit, sed bene potest accusari jure extranei, de quo latius infra dicitur.

31 Item etiam circa praedictam legem quaero si mulier sine dolo, credens maritum esse mortuum contraxit secundum matrimonium, vel è contra, & in veritate vivat, an habeat locum poena praedictarum legum hujus regni? Et breviter & resolutivè dico quod si maritus longè absens sit, & de ejus morte fuerit certiorata,

saltem per unum testem legitimum & fidedignum, qui in actis deponat cum juramento, & fama concurrente, poterit impunè secundum matrimonium contrahere: text. est in Auth. ut liceat matri & avia, §. Quod autem à nobis col. 8. & ibi notant Bart. Ang. & comm. DD. text. in Auth. hodiè, Cod. de Repud. & ibi notant Glos. ordinaria, Bart. Cin. & comm. DD.

Hodiè tamen de jure canonico, cui est standum, poterit impunè secundò nubere, si talis mulier certum nuntium de morte ejus recipiat, text. est in cap. In praesentia de probat. & ibi notant & commendant Innocent. Abb. & comm. DD. facit etiam text. & ibi notant DD. in cap. 2. de secund. Nuptiis, text. & ibi Glos. ordinaria & comm. DD. in cap. Quoniam frequenter, §. Si autem lite non contestata, si vero praedicta mulier aliter contrahat, punitur poena adulterii, & per consequens poena praedictarum legum, text. in dist. Authent. ut liceat matri & avia, §. Quod autem à nobis col. 8. text. in dist. Authent. hodiè, vers. Si verò. Cod. de Repud. cujus verba sunt: *Si verò præter hæc nupserit, tam ea quàm qui eam duxerit, velut adulteri puniantur*: & ad hoc notant & commendant ibi Bartol. Cinus, & comm. Doctor. Unum tamen est, quod si talis vera & legitima certioratio de morte viri non interveniat, sed sola fama vel aliqua credulitas, excusaret uxorem, ita probat text. notab. in dist. cap. 2. de 2. nupt. & ibi tenet Glos. ordinat. & comm. DD. Glos. etiam ordinat. & communiter DD. in dist. cap. in Praesentia, pro qua communi sententia & conclusione est hodiè lex nova Part. in l. 8. tit. 9. part. 4. facit etiam notabiliter l. 14. tit. 14. part. 3. quæ disponit quod in successione probata absentia alicujus per decem annos, cum publica fama mortis prest succedi. Hodiè tamen de jure novo ordinamenti talis mulier ex hac credulitate vel fama non excusaretur in totum, sed mitius puniri debet, quia traditur marito ut ex ea faciat quidquid velit, dum tamen non occidat eam, text. est in leg. 7. tit. 15. lib. 8. Ordinam.

32 Nondè & principaliter est punibilis accessus contra naturam: nam si quis habeat accessum ad alium hominem committit detestandum & abominabile crimen Sodomiae, contra naturam, quod gravius est cæteris criminibus, præter hæresim, & tendit in maximam offensam Dei & totius naturæ, in cap. Adulterii 32. quest. 7. ibi: *Sed omnium horum est pessimum quod contra naturam fit*, & in cap. Flagitia, eadem causa & question. & tenet Collectarius in cap. Inquisitionis col. 1. de Accus. propter quod crimen quinque civitates fuerunt destructæ: tres ex proprio delicto, & duæ ex vicinitate, ut in cap. Clerici de excessibus

prælatorum, & ibi notant Glos. ordinaria & communiter DD. & in cap. ut Clericorum mores, de vita & honestate Clericorum, & in cap. Sed & continuo, de Poenitent. dist. 1. & habetur originaliter, Genesis cap. 18. & 19. & in veritate pudet loqui in tam nefando crimine & turpi materia & in ea verba proferre: sed utar consilio & exemplo Divi Chrysostomi in declaratione Epistolarum Pauli ad Corinthios, super Epistola 37. dicentis, quod non dedignentur prædicatores in hoc detestabili crimine verba proferre pro utilitate populi; ita ego nolo dedignari de eo loqui pro bono publico & instructione judicum & poena malorum, & terrore & exemplo bonorum: & in primis dico quod poena hujus nefandissimi criminis est poena mortis & confiscatio omnium bonorum, tam in agente, quam in patiente, textus est capitalis & expressus in leg. Cum vir. Codic. ad leg. Juliam de adult. cujus verba sunt: *Cum vir nubit in foeminam vires porrecturam, quid cupias ubi sexus perdidit locum? ubi scelus est id quod non proficit scire: ubi venus mutatur in alteram formam: ubi amor quaeritur nec videtur: jubemus insurgere leges, armari jura gladio ultore, ut exquisitis poenis subdantur infames, qui sunt vel futuri sunt rei*, & ibi ad hoc notat Glossa ordinaria, Azo in Summa illius tituli, final. column. num. 25. Odofredus, Cinus, Jacobus, Butric. Bartolus, Albericus, Faber, Baldus, Salycetus, & communiter DD. de qua leg. dicit ibi Bartol. quod non consuevit legi in Scholis propter turpitudinem materiae: dicit etiam Alber. quod illius legis est pulcher stylus, turpis materia, sententia justa. Unum tamen est, quod verba illius legis, si bene inspiciantur, non probant hunc intellectum, nec videtur loqui in nostro casu; nam dicit cum vir nubit in foeminam, unde videtur loqui quando masculus contraxit matrimonium cum alio masculino, & ad eum habuit accessum sub colore matrimonii: & iste videtur sensus illius legis, in quantum dicit: *Cum vir nubit in foeminam*, id est: vir nupserit alteri, tamquam foemina: & istud crimen propriè punit illa lex, non verò simplex crimen Sodomiae sine matrimonio: & istum intellectum aperte tenet Glossa ordinaria in capite cum secundum leges de Hæreticis lib. 6. in glossa 1. & circa hoc interrogavi peritissimum in lingua Græca, & Latina Commendatarium proprietatis cathedræ in hac nostra Salamanticensi Universitate regentem, qui dicit mihi, quod iste erat verus & realis sensus illius legis & verborum ejus. Defendit hæc interpretationem Simoncas in Catholicis institutionibus, tit. 65. num. 76. Rebardus, lib. 4. Variar. cap. ultim. Et confirmatur ex libris authenticis Poetarum, quibus cavetur quod illo tempore antiquo contrahe-

bantur talia matrimonia inter masculos, & dotes constituiebantur, ut habetur expressè per Suetonium Tranquillum in vita Neronis, cap. 28. dicentem, *puerum Sporum exactis testibus etiam in muliebrem naturam transfigurare conatus, cum dote & flammico per solemne nuptiarum celeberrimo officio deductum ad se pro uxore habuit*. Habetur etiam per Juvenalem in 2. Satyra dicentem: *Quadragesima dedit Gradchus sextertia, dotem Cornicini*, & in eadem Satyra, traditur: *ecce viro clarus genere atque opibus vir, & rursus in eadem Satyra. Quæ causæ officii? quid quaeris? nubit amicus*. Item etiam & secundò pro hoc intellectu facit textus in leg. Stuprum, vers. 1. ff. ad leg. Juliam de adulter. ubi expressè dicitur quod stuprum committitur cum virgine vel vidua, vel puero: ergo aperte ibi probatur quod pro delicto simplici Sodomiae non imponatur poena mortis, sed tantum poena stupri, quæ est longè minor, ut supra suo proprio loco & delicto diximus.

Tertiò & principaliter pro isto intellectu facit textus expressus in leg. 3. vers. Præterea, ff. ad legem Juliam de vi, ubi habetur quod ille qui per vim stupraverit puerum vel foeminam, tenetur poena illius legis quæ est deportationis & publicationis bonorum; ergo sine vi erit poena simplicis stupri, & nullo casu erit poena mortis. Sed his non obstantibus contrarium est tenendum, imò quod propter hoc delictum Sodomiae, etiam sine colore matrimonii, imponatur delinquentibus poena mortis de jure antiquo: & ita intelligatur praedicta lex, cum vir, nam dum dicit, cum vir nubit in foeminam, debet intelligi, id est, se supponit tamquam foemina, & assumit officium ejus contra naturam, & sic procedat & habeat locum ejus poena modò inter eos sit contractum matrimonium, modò non: & in expresso ultra Doctores allego textum expressum & formalem in §. Item lex Julia, de adulterii, Institut. de publicis jud. ubi dicit quod pro stupro & nefando crimine commisso cum masculino imponitur poena adulterii, quæ est poena mortis. Nec obstat si quis dicat, quod pro stupro non imponitur poena mortis, sed mitior: quia respondeo quod illud est verum, quando committitur cum foemina, virgine, vel vidua, secus verò si cum masculino: quia licet sit delictum stupri, tamen pro eo imponitur poena mortis: & iste est verus sensus illorum jurum: & in terminis ita tenet & declarat Glossa ordinaria in dicto §. Item lex Julia, Institut. de public. judic. & ibi Faber, Angel. Nicol. Platea, & communiter DD. Glossa ordinaria in leg. Inter liberar. §. 1. ff. ad legem Juliam de adult. & ibi communiter DD. Glossa ordinaria, in leg. 2. §. 1. vers. Miles. ff. de His qui not. infam. & ibi com-

communiter DD. tenet etiam Azo in Summa. Cod. ad legem Juliam de adulter. final column. num. 25. Odofred. in leg. Una, Cod. Si quis eam, cujus tutor, fuerit corruerit, Host. in Summa de adulter. column. 5. vers. Et qualiter, Angel. de Malefic. in part. che m' ai adulterato column. 15. vers. Quero que sit pena stupri, Paul. Grillandus in tractat. de Penis omnifariam coitus. 2. question. princip. penult. & 8. quest. num. 4. Bonifac. in tractatu Malefic. fol. 5. in rubr. de Adulterio, pro qua communi sententia est hodie textus de jure novo Authent. in Authent. ut non luxurientur contra naturam collat. 6. ubi aperte imponitur pena mortis: ibi dum dicit, & ultimis subdere supplicis, & ibi notant Glossa ordinaria Bartol. Angel. de Perus. Jacob. de Belloviso, & communiter alii DD. & in expresso idem hodie disponit lex 2. tit. 21. part. 7. & lex 2. tit. 9. lib. 4. Fori II. imò hodie de jure novissimo ista pena mortis est qualificata: nam imponitur pena ignis, & sic delinquentes concremantur, & omnium eorum bona ipsò facto confiscantur, ita disponit pragmatica hujus regni 85. fol. 80. lib. Pragmatic.

33. Et adde quòd id est si vir habet accessum ad uxorem propriam, vel ad aliam quamlibet mulierem per vas exterius contra naturam quia ambo puniuntur prædicta pena: ita aperte probant prædicta jura, & eorum ratio: & in expresso ita tenet solus Jacobus Butric. in dicta leg. Cum vir, Cod. ad leg. Jul. de adulter. Bertrachinus in parte, Sodomita. Bonifacius in suo tractat. Malefic. in rubr. raptoribus, column. 2. in fine, Cardin. in Clement. 1. de consang. & affinit. quest. 13. Philippus Decius in Authent. si qua mulier, Cod. de sec. nupt. 4. col. num. 9. pro qua sententia & conclusione facit text. in cap. Adulterii 32. quest. 7. ibi, sed omnium bonum est pessimum quod contra naturam fit: ut si membro mulieris non ad hoc concessio voluerit uti, text. in cap. Usus eadem causa, & questione, cujus verba sunt: Usus naturalis & licitus est sicut in conjugio, & illicitus sicut in adulterio: contra naturam verò semper illicitus, & proculdubio flagitiosior atque turpior, quem Sanctus Apostolus & in masculis & in feminis arguebat: & istum casum vidi de facto in oppido de Talavera, ubi quidam advena insecutus ab uxore, quia ibi secundo nupserat, captus fuit: & talis uxor accusavit ipsum quod nedum bis nupsit, sed etiam cum ea habuit accessum contra naturam per vas exterius ipsa invita & resistente: & tandem ipse confessus est delictum, & fuit combustus, & concrematus.

34. Et idem est si aliqua femina agit tamquam masculus cum alia femina: quia ambæ dicuntur committeri crimen Sodomie contra na-

turam, & debet puniri prædicta pena, quia hoc casu militant prædicta jura & eorum ratio, & in expresso ita tenet Glossa singularis in jure in leg. Fœdissima, Codic. ad leg. Jul. de adulter. in glossa 1. ibi dum dicit, alii dicunt loqui, cum femina agit ut vir, sicut & contra vir ut femina, infra, eadem leg. Cum vir, & illam Glossam notat & commendat ibi solus Salycet. idem Salycet. in dict. leg. Cum vir, Angel. de Aretin. in tract. Malefic. in part. che m' ai adulter. col. 15. vers. Quero que sit pena stupri, Philippus Decius in Authent. Si qua mulier, Cod. de secundis nuptis 4. column. num. 9. tenet etiam Apostolus Paul. ad Roman. cap. 1. in fin. & expressè Sanctus Thomas 2. 2. quest. 54. artic. 11. Quod tamen dupliciter declaro. Primo modo femina agit cum alia femina mediante aliquo instrumento materiali: & relatum est mihi, quòd iste casus jam contigit de facto in aliquibus monialibus, quæ fuerunt combustæ. Ex quo videtur inferendum quòd eadem ratione, imò à fortiori, si masculus habeat accessum ad feminam mediante aliquo instrumento materiali, videatur committere illud nefandum crimen contra naturam & patiatur eandem penam: ita probatur ex superiori: & jam iste casus contigit de facto in hac civitate Salmanticensi, ubi maritus quidam frigidus & impotens ad cognoscendum carnaliter uxorem, intentavit eam corrumpere mediante quodam ligno ad hoc per eum fabricato, & ipsa clamavit & supervenerunt vicini, & captus fuit per judicem, & judex fuit recusatus, & causa mihi commissa tamquam assessori: & fuit mihi maximum dubium, & certè si delictum esset consummatum, forte imponeretur sibi pena mortis: sed cum delictum fuit attentatum, fuit imposita pena arbitraria flagellorum cum illo instrumento ligno in colo, & pena exilii temporalis, argumento communis opinionis Doctorum, in leg. Si quis non dicam rapere, Codice de Episcop. & Cleric. & in leg. Is qui cum telo Codice ad legem Cornel. de siccar. ubi habetur, quòd in atrocioribus delictis effectus & conatus punitur pena arbitraria: & similiter est mihi relatum, quòd istud contigit in civitate Cordubæ: nam maritus primo die nuptiarum credens se impotentem, simili modo voluit uxorem corrumpere, & tandem ipsa clamavit & ipse aufugit.

Secundò modò si femina agit cum alia femina sine aliquo instrumento: nam secundum medicos & naturalistas, femina inter se coire possunt delectando, non generando: ut melius quàm alius declarant Nicol. Lus. Florentin. in Serm. 6. tractatu 114. propè finem, ubi dicit ista verba, & dicit Avicenna, quòd mulier & mulier sibi invicem committentes suscipiunt semen supra semen, &

delectantur, potest enim mulier suscipere semen nedum à viro, sed etiam ab alia muliere: non quidem generativum, sed delectationis induktivum.

Sed ego dicerem quòd in primo casu nefando procederet prædicta Glossa & communis opinio, scilicet quando femina agit cum alia femina mediante aliquo instrumento: sed in secundo casu quando femina agit cum alia femina sine aliquo instrumento, videtur quòd puniatur pena arbitraria, & recolo quòd jam super isto casu fui consultus à quodam judice cum haberet de facto, & nolui consulere: postea audivi à quodam judice fide digno hujus regni, quòd dum esset judex in civitate Granatensi contigit punctualiter iste casus, & tandem mulieres delinquentes fuerunt condemnatæ pena flagellorum, & galearum, & sententia fuit confirmata per Auditores regios illius civitatis.

Et idem est si femina haberet accessum cum viro tamquam agens: puta si ipsa ascendit supra virum: ita etiam expressè videtur tenere Glossa rectè intellecta, in dict. leg. Fœdissimam, dum dicit, alii dicunt loqui, cum femina agit ut vir, sicut è contra: & in terminis ita reperio quòd uno verbo tenet solus Angelus de Maleficiis, column. 15. vers. Quero quando dicatur committi stuprum, & ibi ejus additionator: sed certè hoc casu etiam non auderem imponere penam ordinariam, cum non reperiatur in jure decum: unde æquius & justius esset tantum penam arbitrariam imponere.

Item adde quòd in isto nefando & detestabili crimine & delicto contra naturam, punitur affectus, & attentatus, licet actus non sit perfectus, nec consummatus, ita disponit prædicta pragmatica 85. libr. Pragmaticarum. Ex quo inferitur quòd licet in delictis etiam gravissimis non puniatur affectus & voluntas pena ordinaria, nec attentatus, saltem de communi consuetudine, ut in leg. Si quis, non dicam rapere, Codice de Episcopis, & Clericis; tamen in isto casu & delicto nefando contra naturam bene punitur solus attentatus pena ordinaria, sicut si actus esset consummatus. Ex quo necessariò quæro & dubito, si quis habeat accessum ad alium non per vas exterius, sed intra crura vel in alia parte corporis, vel manibus abutendo, & semen emittendo, an dicatur ex hoc commissum peccatum contra naturam, & imponatur ejus pena? Et certè videtur quòd non: primò, quia sicut naturalis accessus est cum muliere per vas consuetum, ita cum homine per vas exterius: ita probant prædicta jura, maxime textus in dict. leg. Cum vir, ibi dum dicit, ubi sexus perdidit locum. Secundò quia quando delictum requirit certam formam & qualitatem, illa deficiente non est delictum: unde hoc casu

tantum puniretur pena arbitraria & extraordinaria: & in terminis ita tenet Angelus de Maleficiis, in parte che m' ai adulterato, versic. Quero que sit pena stupri. Nec obstat prædicta pragmatica hujus regni, quæ habet quòd ex solo attentatu, licet delictum non consummetur, punitur quis pena ordinaria: quia debet intelligi quando attentatus & præparatio hujus nefandi criminis fieret per vas exterius, non verò per alias partes corporis, & ita teneo & concludo.

35. Decimò principaliter est punibilis accessus cum animali: nam si aliquis homo habeat accessum ad aliquod animal, puta ad equam, vaccam, vel ad aliud animal: vel aliqua mulier habeat accessum ad aliquod animal, & partitur se ab eo cognosci, committit nefandum crimen contra naturam, quòd etiam vocatur bestiale, & punitur pena mortis, textus est singularis in jure, in cap. Mulier 15. quest. 1. cujus verba sunt: Mulier que accesserit ad omne pecus, & vult ascendi ab eo, interficietis mulierem, & pecus morte moriatur: rei enim sunt; & ibi ad hoc notant & commendant Archid. & communiter DD. & illum textum ad hoc notat etiam & commendat Imola in l. Defuncto, 1. column. ff. de Publicis judic. Roman. & communiter moderni in leg. 2. Cod. Qui testament. facer. possunt, idem Romanus in leg. Si viro, §. de Viro soluto matrimonio 46. fallen. num. 78. Alexand. in l. ex facto de vulgar. & pupillar. 9. column. num. 35. & ibi communiter moderni. Hippolyt. in leg. 1. Cod. ad leg. Cornel. de Siccar. 6. col. num. 60. & ista pena probatur in Sacra Scriptura. Exod. cap. 22. ubi dicitur: Qui coierit cum juramento, morte moriatur. Item etiam Leviticus cap. 20. ubi dicitur: Qui cum jumento & pecore coierit, morte moriatur: pecus quoque occidite: mulier que succubuerit cuilibet jumento, simul interficietur cum eo, & idem disponit hodie textus in leg. 2. in fine tit. 21. partit. 7. sed dubium est an hoc casu habeat locum pragmatica hujus regni supra allegata, quæ ponit delictum contra naturam? Et certè credo quòd sic, cum propriè istud sit delictum.

Advertendum tamen quòd animal etiam interficitur, ne duret memoria illius criminis: sed practica hujus regni non videtur juridica, in quantum judices per sententiam jubent suspendi animal; sed tantum debent interficere, non tamen suspendere: & ista est intentio prædictorum jurium: sed laudabilis est practica propter immanitatem criminis, & propter publicum exemplum. Et ex superioribus infero, quòd si quis habeat accessum ad quamlibet aliam speciem vel materiam non aptam nec determinatam à natura ad coitum & generationem, se-

cundum propriam speciem, committit delictum & crimen contra naturam: & jam relatum est mihi à fide dignis quòd contigit & visum est aliquas personas fecisse foramen in terra, & ibi coire & emittere semen, ac si cum aliqua foemina coirent. Sed an hoc casu debeat imponi poena mortis de jure communi, & hodiè poena qualificata pragmaticæ, dubito, & teneo quod non, cum lege non caveatur, nec reperiatur tale delictum punitum; sed iudex rectè posset imponere poenam arbitrariam, attentata qualitate facti & personarum.

36 Undecimò principaliter est punibilis accessus commissus per vim: nam si quis per vim rapuerit aliquam honestam mulierem, virginem, viduam, nuptam, vel religiosam, & habuerit accessum ad eam, punitur poena mortis, & omnia bona ejus applicantur mulieri raptæ: text. est capitalis & expressus in leg. *Una, Cod. de Raptu virginum*, & ibi Glossa ordinaria, Azo in *Summa*, Odofred. Cinus, Jacobus, Butricarius, Bartol. Baldus, Angel. Salycet. & communiter DD. textus in leg. *Raptores, Cod. de Episcopis, & Clericis*, & ibi Glossa ordinaria & communiter DD. textus in §. *Item lex Julia, de vi*, vers. *Sin autem, Instit. de publicis judic. text. in leg. 3. tit. 20. part. 7. text. in leg. 1. & 2. tit. 10. lib. 4. Fori II.* & si talis violentia fiat in eremo, vel fiat in aliqua civitate vel oppido, & cum muliere rapta fugiat delinquens in eremum, est casus de Hermandad, & puniri debet poena saggitæ, text. est in leg. 2. in legibus de la Hermandad; & ista eadem poena habet locum in eo qui præstitit auxilium & favorem, ut hoc delictum committeretur: ita expressè dicunt & disponunt prædicta jura.

37 Item etiam habet locum in foemina rapiente virum, licèt hoc rarò contingat: ita tenet Glos. singularis & unica in dicta leg. *unica, Cod. de Raptu virginum in verb. Sponsam*, quam ad hoc dicit singularem & unicam Angelus de Perus. ibi in fine dicens quod semel vidit in civitate Florentiæ quamdam meretricem comburi ex eo quòd per vim rapuerat quemdam pulchrum puerum: tenet etiam Bald. ibi *col. final. quæst. penult.* & ibi Hippolyt. *col. 36. num. 233.* ubi dicit communem opinionem, & illam etiam Glossam reputat singularem: Petrus de Verna in *Additionibus Jacob. Butricar. in leg. Raptores, Cod. de Episc. & Cleric. penult. col. in med.* pro qua Glossa & ejus sententia facit expressè text. in dict. leg. *Una*, vers. *Pœnas autem*, ibi, *sive masculi, sive foeminae sint*, quem ad hoc allegat ibi Bald. sicut ille textus loquatur in auxilium vel favorem præstante, quod puniatur, modo sit masculus, modo foemina, à fortiori habebit locum in ea quæ principaliter delinquit: & illam

Glossam ad hoc reputat notabilem Hippolyt. in leg. *Si quis viduam*, ff. de *Question. col. 2. n. 6.* ubi plura cumulat in ejus confirmationem. Et istam dicit communem opinionem Paul. Grillan. in tract. de *Pœnis omnifariam coitus quæst. 10. penult. column. num. 23.*

38 Item etiam habet locum in sponso rapiente sponsam de futuro: quia non est viro subjecta, & per consequens non habet in eam manus injectionem, text. est in dict. leg. *Una, Cod. de Rapt. virg. verb. Quibus*, cujus verba sunt, *quibus connumerabimus etiam eum, qui saltem sponsam suam per vim rapere ausus fuerit*, & ibi tenent communiter DD. & idem disponit prædicta lex *Part. 1. 3. tit. 20. part. 7.* In uxore autem vel sponsa de præsentem per vim carnaliter cognita per virum, constat quod non habet locum illa poena, nec dispositio prædictarum legum, quia super ea habet manus injectionem ratione subjectionis, ita tenet expressè Bald. in dict. leg. *Una, Cod. de Raptu virginum, column. fin. & quæst.* & ibi Cinus *column. 2. num. 4.* Salyc. *col. 2. num. 13.* Confirmatur, quia ratione subjectionis, & quasi possessionis, quam habet maritus in uxorem suam, potest eam ubicumque invenerit, propria autoritate apprehendere: ita probat textus cum ratione in *l. 1. Cod. Ubi quis decuriali aut cohortali*, & ibi expressè tenent & notant Bald. & alii DD. text. in leg. *Generali, Cod. de Decurionibus lib. 10.* & ibi tenet Pla. *col. 2. in med.* facit etiam text. in leg. 1. §. *final. & in leg. 2. & 3. ff. de Liber. exhiben.* ubi probatur quod maritus ratione subjectionis & possessionis habet interdictionem de uxore deducenda, & patri præfertur in ea retinenda. Dubium tamen est si sponsus rapuit sponsam de præsentem nondum carnaliter cognitam, an teneatur prædicta poena? Et reperio quod Bald. in dict. leg. *Una, Cod. de Raptu virginum, col. fin. & quæst.* distinguit isto modo: aut potest constare & probari quod talis sponsa volebat ingredi religionem & tunc tenetur prædicta poena tamquam raptor: aut hoc non potest constare nec probari, & nulla poena tenetur: & idem tenet ibi Salycet. *2. col. in fin. num. 13.* Sed adde quod prædicta lex part. simpliciter & indistinctè vult, quòd impunè possit quis rapere sponsam de præsentem, nisi eam velis limitare & intelligere modo prædicto; sed certè in practica non recederem à prædicta lege partitæ.

40 Pro perfecta tamen declaratione horum jurium & materiæ, primò quæro, si quis rapuit mulierem causa libidinis, non tamen habuit accessum ad eam, an ex solo raptu teneatur prædicta poena? Et breviter videtur quòd non: quia duo copulativè videntur requirere prædictæ leges: primum est raptus, secundum est carnalis

co-

copula. Ita probat text. in dict. leg. *Una, Cod. de Raptu virginum*, ibi: *Maximè cum virginitas vel castitas corrupta restitui non potest*, & in vers. *Quæ multo magis*, ubi dicitur quòd à fortiori poena illius legis habet locum in eo qui rapit mulierem nuptam, quia duplici tenetur crimine, scilicet, adulterii & raptus: ergo vult quòd utrumque copulativè requiratur: & in expressò istam sententiam & conclusionem tenet Joannes de Anania, in cap. *Cum causa, de Raptoribus, fin. col. & quæst.* ubi dicit quòd iste casus contigit de facto in civitate Bononiæ: & ita fuit consultum & judicatum, & fuit quidam liberatus à poena mortis, & alia poena arbitraria imposita: tenet etiam & reputat singulare Cæpola in *Consiliis suis, cons. 56. col. 2. n. 9.* pro hac sententia & conclusione videtur esse *lex 1. tit. 10. lib. 4. Fori legum*, quæ disponit quòd si rapiat & habeat accessum, punitur poena mortis: si verò rapiat & non habeat accessum, puniatur poena levi pecuniaria.

Sed his non obstantibus ego teneo contrarium, imò quòd talis raptor teneatur poena mortis & prædictarum legum, etiamsi non habuerit accessum ad eam: ita probat text. notabilis, & expressus in leg. *Qui coetu, §. Qui vacantem, ff. ad legem Juliam de Vi*, cujus verba sunt: *Qui vacantem mulierem rapuerit vel nuptam, ultimo supplicio punitur*, text. in leg. 1. §. *fin. ff. de Extraordin. crim. text. in capit. de Raptoribus 36. quæst. 1.* imò quòd magis est, eo ipso quòd attentavit & procuravit rapere, licèt non consummavit, tenetur eadem poena, textus est expressus & capitalis in leg. *Si quis non dicam rapere, Codic. de Episc. & Cleric.* cujus verba sunt: *Si quis non dicam rapere, sed attentare, tantum jugendi causa matrimonii in sacratissimas virgines ausus fuerit, capitali poena feriatur*, & in expressò istam sententiam & conclusionem tenet Bald. in dict. leg. *Raptores, Codic. de Episc. & Cleric. column. 2. opposition. 1.* & ibi Alber. *2. column. vers. 1. casu. Paul. de Cast. 2. column. num. 5.* idem Bald. in dict. leg. *Si quis non dicam rapere, Cod. de Episc. & Cleric. fin. column. & quæst.* nec obstat si dicatur quòd omnis lex, quæ punit affectum in delictis, non servatur de generali consuetudine, si non sequatur effectus, saltem quoad imponendam poenam ordinariam, ut plenè notabiliter tradit Salycet in leg. *Is qui cum telo, Cod. ad legem Corneliam de Siccar.* quia respondeo quòd illud est verum quando non processit quis ad aliquem actum facti: secus tamen est quando processit ad actum facti, ut quia incepit & tentavit rapere, ut in nostro casu & in dict. leg. *Si quis non dicam rapere*: sed certè ista solutio non evacuat difficultatem, quia etiamsi quis processit ad aliquem actum facti, non te-

Anton. Gom. ad Leg. Tauri.

netur poena ordinaria delicti, si delictum non consummavit: unde dico quòd licèt processit quis ad aliquem actum facti vel præparamentum de generali consuetudine, non tenetur poena ordinaria, si delictum non consummavit: & ita intelligatur & limitetur textus in dict. leg. *Is qui cum telo*, & in dict. leg. *Si quis non dicam rapere*. Si verò processit quis ad actum facti & consummavit delictum, tunc benè teneatur: ergo cum in nostro casu ex solo raptu mulieris sit consummatum delictum, licèt non sit secuta copula, sequitur quòd raptor tenetur poena ordinaria prædictarum legum. Hanc tamen sententiam & conclusionem singularem limita & intellige, quando non est sequuta copula, quia raptor non potuit ex aliqua causa: secus verò si non est sequuta ex eo, quia ipse raptor noluit eam cognoscere, tunc non teneatur prædicta poena ordinaria, sed alia mitiori: & ita possunt concordari istæ diversæ opiniones, & in expressò ita tenet & concordat Hippolyt. de Marsil. in dict. leg. *unica, Cod. de Raptu virginum, antepenult. column. num. 254.* argumento text. & eorum quæ ibi tradit Bartol. & DD. in leg. *Qui falsam, ff. ad legem Cornel. de Fal.* & argum. Gloss. & eorum quæ ibi traduntur in dict. leg. *Si quis non dicam rapere, in gloss. 1. de Episcop. & Cleric.*

41 Secundò principaliter quæro, si quis per vim habuit accessum ad aliquam mulierem non amovendo illam de loco ad locum, & sic non interveniente raptu, an teneatur poena mortis, & per consequens poena prædictarum legum? Et videtur quòd non, sed mitiori poena debet teneri, scilicet legis Julæ de vi, quæ est poena deportationis & publicationis omnium bonorum, si violentia fiat cum armis: si verò fiat sine armis, imponitur poena publicationis tertie partis bonorum: ut in §. *Item lex Julia de Vi, Instit. de publicis judic.* ita probat textus singularis & expressus in leg. 3. vers. *Præterea, ff. ad legem Juliam de vi*, ubi expressè dicit quòd ille qui per vim cognoverit aliquam mulierem, punitur poena legis Julæ, de vi, cujus verba sunt: *Præterea punitur hujus legis poena, qui puerum vel foeminam vel quemquam per vim stupraverit*: confirmatur per textum in leg. *Qui coetu, §. Qui vacantem eodem titul.* ubi eo casu quo quis rapuerit mulierem punitur poena mortis: ergo non interveniente raptu, tantum punitur poena legis Julæ de vi: probat etiam textus in §. *Item lex Julia de vi, versicul. Sin autem per vim, Instit. de publicis judic.* ubi expressè dicit textus quòd si per vim interveniat raptus mulieris, punitur reus poena prædictæ legis unicæ; ergo sequitur quòd non punitur illa poena, si quis per

Ooo

vim